

יוצאים לכבוש את העולם

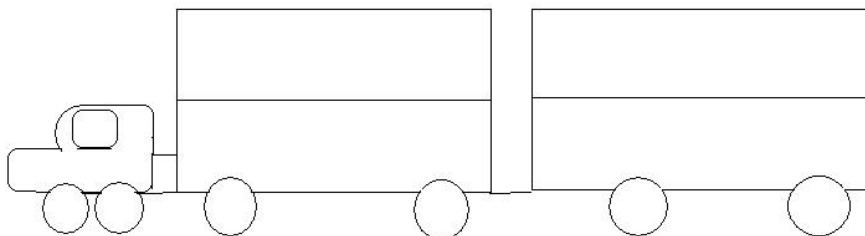
יום אחד בתחילת הקיץ נסעתי באוטובוס לתל אביב. ירדתי בתחנה והלכתי לקריה. בקריה נמצא איזור משרד החקלאות, שנים שלושה בתי טמפלרים והשאר ביתנים ביתנים, נגשתי לביתן בו ישבו הכלכלנים, פתחו את הדלת הראשונה ושאלתי "איפה יהושוע?" אמרו: "נסע לברזיל" פתחתי דלת שניה ושאלתי: "איפה אבנר?" אמרו: "בגואטמלה", וכך המשכתי דלת אחר דלת, כולם נסעו לחו"ל. זאת היתה תקופה שבה יצא שם לחקלאות ישראל וכולם נעשו מומחים המייעצים בחו"ל. אמרתי בליבי: "גם אני רוצה להיות מומחה יועץ בחול, אבל איך עושים זאת?" עבר זמן וכמעט שכחתי. יום אחד צלצל חיים צבן ואמר: "אתה מוכן?" שאלתי: "למה?" אמר: "מתארגן צוות לצפון אוסטרליה" אחד חלה, אם אתה מוכן תצא במקומו. איפה צפון אוסטרליה? מה צפון אוסטרליה? למה אוסטרליה? לא שאלתי, עניתי: "אני מוכן". בסוף השבוע כבר היינו על המטוס הטס לסינגפור, לא לפני ששאלתי ביואש ועדיה והוא לא אמר הוא נתן. מה נתן? הוא נתן לי את הספר אוסטרליה, עריצות המרחק (Australia The Tyranny of Distance). באותם ימים אסור היה לישראלי לטוס מעל ארצות ערביות ולכן הטיסה ארכה כ-30 שעות, אך מי אני שאתלונן, אף על פי שבטיסות איני ישן. לבסוף נחתנו בדרוין, יצאנו מן המטוס והגענו לבדיקת הדרכונים ושם כל האנשים מן המוכסים ועד לסבלים היו גדולים בלונדינים לבושים במכנסיים קצרים המגלים רגליים שריריות שזופות מכוסות בשערות גם הן בלונדיניות כמובן. מייד הבנתי שאני אכן בתחתית העולם ושכאן הכול הפוך משאצלנו ועל כך עוד תשמעו להלן. לקראת סוף הלילה הגענו למלון שהוזמן מראש, אבל באוסטרליה כבאוסטרליה בקבלה לא היה איש. לבסוף מצאנו פתק המקצה לנו חדרים, אבל אז כבר עלה השחר (אם יש כוכב כזה בשמי אוסטרליה) ואנחנו שינסנו את מותנינו והלכנו לפגישה עם ראש הממשלה. ממשלה של מי? של צפון אוסטרליה. הטריטוריה הצפונית (להלן Northern Territory N.T). צפון אוסטרליה משתרעת על שטח גדול מזה של מצריים. בעוד שבמצריים גרים כ-70 מיליון תושבים, ב-NT קצת יותר ממאה אלף. רובם גרים בדרוין שהיא עיר נמל ים ונמל תעופה, השאר גרים בחוות לא יותר מעשרה עשרים בחווה וכל חווה משתרעת על 2-5 מיליון דונם. משהו כמו רבע שטחה של ישראל. שלא כבמקומותינו ב-NT השטח מצוי בשפע ובזמן ההוא עדיין לא כולו היה תפוס. אם היו לך אמצעים לגדר חווה היית יכול לקבל מן הממשלה Free hold זכות חכירה לשנים רבות משהו שהוא כמעט כמו בעלות עליה.

וכאן המקום לספר קצת גם על אוסטרליה. אוסטרליה הינה פדרציה של מדינות כמו ארצות הברית. באוסטרליה חמש מדינות וטריטוריה אחת NT. לכל אחת מן המדינות פרלמנט וממשלה מקומית ומעליהם הפרלמנט והממשלה של הפדרציה (Common Wealth). האוסטרלים מדברים אנגלית במבטא פתחי (משהו כמו שנים סָנָם עם כָּנָר גָּדָל). רובם שזופים בלונדינים גבוהים ולבושים במכנסיים קצרים וככל שמצפינים הסימנים האלה יותר

(WA) ביחס לממשלת הפדרציה. גדולה

מן האוטונומיה שיש לנו ביחס לארצות הברית. אפשר שזה נובע מן המרחקים העצומים המפרידים בין מדינה למדינה שם. המרחק בין סידני בירת הפדרציה לבין פרת בירת מערב אוסטרליה הוא כ-3000 ק"מ או שש שעות טיסה. כאשר אתה רוצה לקנות נעליים בחנות בפרת ואין במלאי אומרים לך "נזמין מאיסטרן סטאטס" וכשאומרים לך כך אתה יודע שיעברו שבועות או חודשים עד שזה יגיע. NT היא לא מדינה היא טריטוריה, כלומר מנוהלת על ידי ממשלת הפדרציה עד שתבשיל להיות מדינה. אנחנו באנו לשם בדיוק בזמן כלומר רגע לפני קבלת העצמאות. ראש ממשלת NT ופקידיו רצו ללמוד מאיתנו הישראלים, איך מייצאים תוצרת חקלאית לארצות רחוקות כלומר לסינגפור, טיוון ויפן.

עוד לא היה סופק בידני לישון כראוי מאז יצאנו לדרך וכבר מצאנו עצמנו בג'יפ הסיירים על דרך עפר המוליכה דרך הבוש לחוות מטרנקה, 500 ק"מ דרומה מדרוין. מה זה בוש? באוסטרליה ובעיקר בצפון אוסטרליה בוש זו ערבה. שטחים ענקיים בהם צומחים עשבים, שיחים רב שנתיים, אקליפטוסים עלובים ופה ושם עצי בואב (באובב בלובנגולו מלך זולו). בכל מקום בבוש מפוזרים תילים ענקיים של טרמיטים. הטרמיטים נוברים באקליפטוסים ואוכלים את עצתם וזו הסיבה לעליבותם. נסענו בג'יפ בדרך לא דרך כ- 500 ק"מ, הרגשתי כמו במילואים, בלילה הגענו לחוות מטרנקה ונרדמנו. בבוקר קמתי מוקדם כהרגלי ויצאתי מצרף האורחים בו ישנתי אל הדרך, שם עמדתי להשתין על גזע עץ, אקליפטוס כמובן. מולי ממוסמר לעץ היה שלט ובו כתוב: "העיר מטרנקה נוסדה ב- 1917, מספר התושבים 37, המרחק לדרוין 500 ק"מ, המרחק לפרת 3000 ק"מ, המרחק לאדליד 3000 ק"מ. המרחק לבריסבין 3000 ק"מ והמרחק לסידני 3000 ק"מ. בליבי הוספתי "והמרחק לסינגפור 3000 ק"מ גם. (זה היה מזמן בשנת 1975 בערך ואולי עיגלתי קצת את המספרים אבל אלה סדרי הגודל ואולי, כך אני חושב עכשיו, זה היה מייל ולא ק"מ כי באוסטרליה מדדו במיילים. עמדתי שם וצירתי את השלט על גלויה כדי שידעו בבית. עוד אני מציר נעצרה Road train מילולית זה רכבת דרך אבל מה זה באמת? ראה הצויר :

מה בפנים? בקר בשתי קומות, 60 יחידות בקומה בקרון ובסך הכול 240 בהמות לאוטו. הנהג ירד להשתין גם הוא ובינתיים הציע לי טרמפ לבריסבין בתנאי שאעזור לו להוריד

בערב את הבקר למכלאה שטח מגודר (פדוק בשפתם) שם ירעו ישתו ויאכלו ובבוקר יעלו באוטו וימשיכו הלאה.

זה הזמן להציג את החווה, את המשימה ואת הצוות. **המשימה:** כאשר הזמנתי בטלפון לפרויקט הזה הוצגה לי המשימה בזו הלשון: "מה אפשר לעשות בשלוש חוות המשתרעות על 20000 קמ"ר באמצעות כמה ישראלים?" התגובה המיידית שלי היתה: "למה לא כל הישראלים?" שהרי שטחה של ישראל הוא כ- 20000 קמ"ר מרובע.

הצוות: בראש חיים צבן, איש גדול בעל קול גדול וכרס שופעת. אין כמוהו בארץ בקי ברזי החקלאות והוא מכיר את כל המי ומי בחקלאות ישראל ויודע את כל המומחים שבה וכל אחד מהם במה כוחו גדול. חיים גם זוכר אישה ובן, חתונה ושיבעה. חיים צבן ויואש ועדיה קיבלו אותי לעבודה בוולקני אבל זה סיפור אחר. השני הוא יונתן דג, אגרונום מומחה לגידולי שדה מעמק יזרעאל חוקר בחוות נוה יער. נתן סחב כל הדרך מקדח קרקע ועבר איתו את כל בדיקות הבטחון שאז היו כנראה פחות קפדניות משהן היום. והשלישי אנוכי כלכלן מחקר ופיתוח ממכון וולקני כאשר שואלים אותי במה אתה מתמחה? "שוקל מגדלים פורחים באוויר", אני עונה.

החווה: אוסטרליה נמצאת כאמור בתחתית העולם ולכן האקלים שם הפוך משלנו כשאצלנו רטוב וקר אצלם יבש וחם. בצפון אוסטרליה זה הפוך מבאוסטרליה אבל תתפלאו הפוך על הפוך לא תמיד חוזר לנקודת המוצא. וכך יצא ששם בעונה החמה יורד גשם ובעונה הקרה יבש. אתם הבנתם את זה? אני בקושי, אך מבשרי למדתי שכאשר העונה חמה והטמפרטורה מתקרבת ל- 40 מעלות ובנוסף על כך יורדים גשמי מונסון, המקום הופך לגיהנום. זה האקלים בצפון אוסטרליה ובצפון מערב אוסטרליה עליהם ידובר בהמשך. חווה באוסטרלית זה station. חוות מטרנקה היא חוות כינרת של צפון אוסטרליה. אותה ישבו המתיישבים הראשונים עליה כתבו החלוצים ספרים, אך בעוד שכנרת בדרך להפוך לחלקת נדלון, מטרנקה נשארה סוף העולם. שאלתי את עצמי למה הם שם? ומצאתי. בעונה הרטובה השטח מוצף, הדרכים בלתי עבירות ואין יוצא ואין בא כי אי אשר לצאת, בעונה היבשה האקלים קריר ונעים, בעלי החיים נאספים לשתות בבילבונג. הזריחות נהדרות, השקיעות מטרפות אז למה לצאת? יוצא מזה שרבים מן הבאים לשם נשארים שם. מה הם עושים? בכל ימות השנה מגדלים בקר אשר אוכל עשב במרעה. בעונה היבשה המרעה כמעט אozל ומה שנותר אינו מביא תועלת אפילו לאחר שעבר בקיבת הפרה שהעלתה גירא. בסוף העונה הבקר מרזה ויכול למות מרעב. מה הם עושים? מציתים את הבוש. מנהל החווה לקח אותנו בג'יפ ממוגן כנגד אקליפטוסים, לא גדולים מידי, אל תוך הבוש שם נסע כשידו השמאלית אוחזת בהגה ובימנית הוא מצית וזורק גפרורים דולקים אל תוך העשב היבש. כל היום נסענו בדרך לא דרך ברחבי הבוש כשהוא מצית עשבים במיומנות של לולייין בקרקס והשריפה שנוצרה דולקת (תרתי משמע) אחרינו. מעלינו עפו בעלי כנף אשר ניסו להמלט ומתחתינו

נשרפו חסרי המזל המהלכים או זוחלים. כל היום נסענו והצתנו ובילילה ראיתי פס אש המשתרע מאופק לאופק ונע בערבה. את פס אש ראיתי ממטוס 747 שבו טסתי לערים המעתירות אשר במזרח היבשת. בטח שאלתם עצמכם למה הם שורפים? והתשובה היא כדי להציל את הבקר מרעב. בסוף העונה היבשה העשב אינו ראוי למאכל פרה, אבל אם שורפים אותו, אזי אחרי שבוע מניצים עלעלים חדשים בהם יכול הבקר להיזון שבוע שבועיים עד לגשם המציל. לכאן מצטרפת תופעה שנתגלתה במחקר החקלאי האוסטרלי באותה תקופה, גדילת פיצוי הם מכנים אותה. החוקרים מצאו שכאשר בא סוף סוף הגשם והעשב צומח מחדש, הבקר עולה במשקלו בקצב מהיר הרבה יותר מאשר כמות העשב הטרי שהם אוכלים יכולה להסביר.

האנשים מה הם אוכלים? כאשר הגיע זמן ארוחת הבוקר נשאלנו "מה אתם רוצים לאכול?" אף על פי שהיינו רעבים לא רצינו להיות תובעניים מדי ואמרנו משהו כמו: "יומן נא לעבדכם ביצה וסלט" ולא ידענו כמה הגדלנו לשאול. כאשר ראינו את המארחים נלחצים שאלנו: מה העניין. אמר: "בכדי להשיג את אלה צריך לנסוע 3000 מייל" שאלנו מה יש? ענו: הנה המקרר – זה היה חדר קירור ובו היו תלויים על אנקולים רבעים רבעים של עגלים ובמטבח בשר ממולח, סטיק על האש, קרביים מטוגנים ומוח בקיצור מכל טוב הבקר. אז מה אוכלים שם? סטיק לארוחת בוקר, סטיק לארוחת צהריים וכן ניחשתם, סטיק לארוחת הערב.

מה עשינו שם? זוכרים את המקדח של יונתן? זה הכלי איתו נסענו בג'יפ ברחבי החווה, והחווה זה גדול! אפשר לנסוע שם 200 ק"מ בלי להגיע לקצה, נסענו שם במעבה הבוש וקדחנו חורים באדמה. קדחנו ונסענו נסענו וקדחנו. קדחנו לעומק 10 ס"מ הוצאנו את המקדח ושפכנו ליד החור, קדחנו לעומק 30 ס"מ וכן הלאה ואז סידרנו את ערימות החול בשורה ליד הבור. השורה הזו היתה "טביעת הקרקע" של החלקה, היא סיפרה לנו מה האדמה הזו ומה אפשר לגדל עליה. אחרי יום עבודה התברר שבקצב הזה נשאר בחווה הזאת עד אחרית הימים. התחלנו לחפש קיצורי דרך. ומי בא לעזרתינו? הנמלים (שם-הטרמיטים). בכל רחבי החווה היו מפוזרים תילים ענקיים של טרמיטים. כל תל בנוי מאדמה שהם חפרו מתחתיו. ואז מישהו מאיתנו אמר אואריקה מצאתי! במקום לחפור נסתכל בתל וכך עשינו מכאן להבא. בצפון אוסטרליה שולטים הטרמיטים. כל הבתים בדרוין עומדים על צינורות ברזל כנגד הטרמיטים. האקליפטוסים עלובים וחלולים כי הטרמיטים זללו אותם מבפנים. זה מזיק האולטימטיבי שם, אבל לנו הם הועילו בגללן הצלחנו בכלל לצאת משם. נותרו לנו עוד שתי חוות לעבוד עליהן, אבל אני נשלחתי למדינות המזרח (איסטרן סטאטס) לאסוף אינפורמציה במשרד החקלאות וב-CSIRO.

CSIRO זה מכון מחקר מעין הכלאה בנוסח אוסטלרי בין מכון וייצמן ומכון וולקני. נסעתי בחזרה לדרוין, עליתי במטוס וטסתי לבריסיין, בדרך באמצע המדבר ירדתי בשום מקום

המסומן במפה כמאונט איזה. היו שם שדה תעופה שהוא צריך ומסלול עליו חנו עשרות מטוסים קלים. במשך הזמן למדתי שככה זה בכל מקום (ב- Out Book) כלומר בעומק אוסטרליה, אבל אז התפלאתי מאוד, שאלתי את עצמי "מה עושים המטוסים במקום הנידח הזה?" נכנסתי לטרמינל, צריך שבמרכזו עמד שולחן זכוכית ומתחתיה מטיל זהב, מטיל נחושת מטיל אלומיניום וכן הלאה. הסתכלתי שניה והבנתי. המיכרות הם שעושים את השום מקום שבאמצע המדבר באוסטרליה להיות מקום. ואם הוא מקום אז צריך הגיע אליו וממנו וב- Outback זה במטוס.

עליתי בחזרה במטוס ונסעתי לבריסביין, נפלתי על המיטה ונרדמתי. קמתי בבוקר והנה בריסביין עיר גדולה ויפה. מסביבי המון בתים וסביב לכל בית גינה והגינה מטופחת כמו אלו שבפרוורי לונדון, אלא שהפרחים טרופיים ואוסטרליים והגינה רחבה וגדולה. היתה שעת התחלת הלימודים וברחוב הלכו ילדים במדים, חצאית או מכנסיים קצרים וג'אקט, כל גיל ומדיו, כל בית ספר ומדיו. לא בזבזתי זמן ויצאתי ל- CSIRO שם פגשתי באחד מראשי המכון והוא סיפר לי את הסיפור הבא: במלחמת העולם השנייה הייתי חייל בצבא אנדרס. למי שלא יודע אנדרס היה גנרל פולני שלא נכנע לגרמנים וערק עם חייליו אל בעלות הברית. חלק מזמן המלחמה הם עשו בארץ ישראל שהיתה בסיס בריטי חשוב (אגב, בגין הגיע לארץ כחייל בצבא אנדרס) והאיש המשיך לספר: הייתי חייל המוצב בארץ ישראל ושם הכרתי את הארץ ואת המפעל הציוני. בסוף המלחמה היגרתי לאוסטרליה והתחלתי קריירה כחוקר זוטרי ב- CSIRO איפוא בצפון אוסטרליה למדו מן האוסטרלים! הצפון הנידח זה המקום שבו אתה מתחיל את הקריירה באוסטרליה. שם למדתי שהרצל שלכם שלח משלחת לבחון את האפשרות של יישוב היהודים בצפון אוסטרליה. המשלחת חזרה וכנראה שלא מצאה את המקום המתאים. ואז הוסיף, חבל בוודאי הייתם הופכים את הצפון לגן פורח. חשב רגע והוסיף, זה לא היה משנה ממילא אחרי דור או שניים היינו מוצאים את כולכם בסידיני או במלבורן. ניפחתי את חזי ואמרתי: צריך את התנ"ך בכדי שניישב מקום ונשאר בו. מבריסביין טסתי לקנברה הבירה ומקנברה דרך אדלייד לדרוין.

בדרוין ראיתי דברים למשל: חנות ספריה. כאשר החוואים מתכוננים למצור העונה הרטובה הם באים לעיר להצטייד. אחד הדברים שהם מצטייידים בו הם ספרים. הם באים לחנות עם הספרים שקראו, משאירים אותם בחנות משלמים דולר לספר ולוקחים ספרים משומשים אחרים שמצאו שם. ועוד ראיתי מסעדה שבה באגף אחד אוכלים הלבנים ובאגף אחר האבוריג'ינים ואם נראה שאתה עומד להשאיר משהו טוב בצלחת בא אבוריג'יני ולוקח אות מתחת לאפך. בתחילה חשבתי שהוא מלצר. בדרכי עברתי בעירה קתרין הנמצאת בעומק הבוש בערך באמצע הדרך בין מטרנקה לדרוין. בעירה כ- 5000 תושבים (לא סופרים אבוריג'ינים) והיפודרום. כאשר באנו, התנהל בהיפודרום מירוץ סוסים. הכול כמו בפרת, כולל

הברוקרים עם תיקי היד והמהמרים, אלא מה, ברגע מסוים אחד אמר לנו מארחנו שם: "בואו נברח, זה הולך להסתיים ואז יהיו פה מכות המוניות" ברחנו. בדרוין הוזמנו לסדנאות חשיבה בנושא "צפון אוסטרליה לאן" שהתקיימו בקולג' האבוריג'יני. הסיסמא בסדנה בה השתתפתי היתה אי צמיחה. שאלתי למה? ונענית "צפוף לנו כאן". מדרוין טסנו לסינגפור, אבל לא לפני ששלושתינו, שלושה גברים מגודלים, אחד מהם גם כרסתן, נכנסנו לחנות שמלות מפוארת וכל איחד מאיתנו מדד על עצמו סארונג לאשתו. סארונג באטיק מתוצרת אינדונזיה.

אם אתם שואלים: מה לכל זה ולספר "אוסטרליה עריצות המרחק" שנתן לי יואש, סימן שלא הבנתם את כל הסיפור. זה לא קשה שלא להבין כי באוסטרליה באמת הכול הפוך ביחס למה שאנו מכירים מארצנו הקטנטונת. כל מה שיש לנו ממנו הרבה להם יש מעט וכל מה שלנו יש מעט להם יש ממנו הרבה. אחד הדברים אשר יש להם יש ממנו הרבה, זה מרחק והדבר שיש להם מעט ממנו זה אוכלוסין. יש אומרים שמאז שהיינו שם (ב-1975 בערך) המחשב והרשת שחררו את העולם מעריצות המרחק, אבל כל עוד לא ניתן יהיה להעביר פרה ברשת יצטרכו האוסטרלים להמשיך ולהתמודד עם העריצות הזו. אשר לדלילות האוכלוסין, אותה הם בחרו לעצמם. נסו להגר לשם ותראו.

לא סתם קיבלתי כרטיס פתוח לנסוע לכל מוסדות המחקר אשר במזרח היבשת. בכל מכון מחקר תחנת ניסיונות או משרד ממשלתי קיבלתי אינפורמציה שלא תסולא בפז. הציעו לי גידולים חדשים, טכנולוגיות לעיבודם ותחשיבים לבחינת כדאיותם. קיבלתי תוצאות מחקרים העוסקים בבקר ובהזנת בקר. למדתי שם על הקנף. גידול שאפשר לעשות ממנו הכול רק מה, כשקוראים לו קנביס הוא הופך ללא חוקי. וכאמור למדתי שם על גדילת פיצוי. האוסטרלים גילו את זה אז בבקר היום יודעים שזה קורה גם אצל אנשים. וכאשר מדובר באנשים מנסחים זאת כך, אחרי דיאטה, נצולת המזון גדלה ולכן מאותה כמות האוכל שאכלת לפני, אתה משמין הרבה יותר אחרי. זה עושה טוב לבקר או יותר נכון לבוקר, אצל האנשים גדילת פיצוי היא עקב אכילס של כל דיאטה. ועיקר סידרתי שהם ישלחו אליי את הפרסומים שלהם, הם שלחו אותם במשך שנים וזה מביא אותנו לסיפור אחר.

חזרנו הביתה כתבתי דוח והגשנו לקליינט יעקב מרידור. אתם שואלים מיהו מרידור? בתקופה בה כל מה שקרה בארץ ניזום ו/או נוהל על ידי הממשלה, או ההסתדרות (חברת העובדים שכחתם?) או הסוכנות או התנועות (הקיבוצים והמושבים). הוא היה יזם עצמאי בלתי תלוי, אחד מן הראשונים. הוא היה בלתי תלוי בממסד מפני שטרם העצמאות היה מפקד האצל וכשפרצה המדינה היה ממנהיגי מפלגת חירות. בתקופה ההיא שלטה מפאי בכל אם רצו אנשים כאלה לעשות משהו, הם היו צריכים לעשות בעצמם כי הממסד לא היה איתם ולעיתים קרובות היה נגדם. בתקופת המנדט הבריטים אסרו אותו ושלחוהו לגלות

באריתריאה, ארץ נידחת במזרח אפריקה. לקראת מלחמת השחרור הוא ברח משם וחזר לארץ. בשנים הראשונות לאחר קום המדינה לא היה מספיק אוכל בארץ ומרידור ביחד עם אריק אהרונוביץ (קברניט אקסודוס וחבר של משה דפני) הקימו את חברת אינקודה שייבאה לארץ באוניותיה בשר מאריתריאה. (כאן אני צריך להזכיר לקורא שאני כותב הכל מן העפרון ולא נעזר במסמכים ולא נועץ במומחים וכל מה שידעתי אז על אינקודה בא לי מהעיתון – עיתון דבר). מידע אישי אני זוכר את מרידור כבעלים המייסד של חברת אטלנטיק. חברה לדייג במים עמוקים שגילתה את דג הבקלה בים הסמוך לדרום אפריקה, הביאה אותו לארץ ולימדה את כולנו לאכול אותו. בכדי ללכוד לעצמו את השוק ולמנוע גישה מאחרים ערך מרידור הסכם בלעדיות דווקא עם תנובה (שהיתה אז גרעין הממסד) ומילא את מחסניה בדגים לשנה שלמה. כאשר חברת אטלנטיק היתה צריכה לממשלה (ובאותם ימים לא יכולת להשתין בלעדיה) היא פנתה למשרד הממונה על הדייג – משרד החקלאות ובמשרד החקלאות לראובן אילנד סמנכ"ל כלכלה שאני הייתי עוזרו היחיד. העניין הגיע לפני ועלי היה לקבוע אם עסקיה כדאיים למשק הלאומי או לא. כדאיות למשק הלאומי, מי עושה חישוב כזה היום? היום מה שכדאי ליזם זה מה כדאי למשק. בערך באותו הזמן משה דיין, שהיה גיבור עטור תהילה וכבר שר החקלאות לשעבר, בחר להיות מנהל חברת דייג קטנה, חברת יונה. חברת יונה דגה בים האדום שהוא ים יפה אבל נטול דגים או יותר נכון נטול דגים בעלי ערך מסחרי. משה רצה גם, כלומר רצה לדוג בקלה במרחקים בעוד שמרידור, גם הוא גיבור, סתם לו את השוק. שניהם, דיין גיבור מלחמה ומרידור גיבור המחותרת פנו לראובן אילנד גיבור מלחמת העולם שיפטר ביניהם. נמצאה פשרה ונכתב חוזה עליו חתמו שניהם וגם אני עבדכם הקטן חתם שם. אז הוציא ראובן מן המחבוא בקבוק קוניאק, מזג בארבע כוסיות וכולנו שתינו לחיים לא לפני שהשלושה ראובן יעקוב ומשה דיברו על הכוס. מכל הדיבורים אני זוכר דבר אחד, נדמה לי של מרידור, שאמר: "כולם יודעים שאני רוצה להתפשט מזרחה, אבל אין שם מקום, לכן אני מתפשט מערבה אל הים, בים היכן שאתה משליך את רשתך זה שלך". כל זה קרה בקריה בבנין ישן שירשנו מן הטמפלרים בקומה העליונה ביום חמסין בשנת 1966 בערך כאשר כל הנוכחים היו לבושים בגופיות מפאת החום.

אחר הדברים האלה פנה מרידור למסחר בבנות. הוא היה הראשון שידע להוביל בנות ממרכז אמריקה לאירופה בכמויות גדולות ובזול. לשם כך שכר את כל המספנות המובטלות אשר בצפון אירופה ובנה צי אוניות קירור מתמחות שלא היה כמותו. באוניותיו הוביל בננה-לה לכל דנה-לה בכל אירופה. עד אז ידעו האירופים בעלי הצווארון הכחול על בנות מספרי ההרפתקאות של אריך קסטנר. החברה הימית להובלת פרי שייסד מרידור הפכה לשם דבר בעולם. אבל אז כנראה השתן עלה לו לראש והוא גדל וגדל עד שנפל. האמפריה הימית התנפצה לרסיסים והחוות ירדו איתה לטמיון.

באותם ימים ספיר היה שר האוצר שידו בכל וכאשר נשאל: "איך לא ידעת?" השיב: "מיליונר הוא כמו דג רק כשהוא מת אפשר לשקול אותו" ואני שואל: מי אמר שספיר צריך לדעת? ומי אמר שפשיטת רגל זה אסון לאומי?

כאשר שאלתי בצפון אוסטרליה את השאלה הבאה: אינכם יכולים לגדל גרעינים כי אין מסוף גרעינים בנמל. אין מסוף גרעינים כי לא באות אוניות גרעינים. לא באות אוניות כי אין גרעינים. אין גרעינים כי אין מסוף בנמל... למה שהמשלה לא תקים מסוף ואז הכול יסתדר? ענו לי: "אצלינו זה הולך אחרת, בראשית באים שני טקסנים עם מאה טרקטורי ענק מבראים את הבוש מיישרים את הקרקע זורעים וקוצרים. אין להם למי למכור כי אין מסוף אז הם פושטים את הרגל ונשארת כאן חווה. אחריהם באים אתם וקונים מהם חווה בזול ומבינים שבלי מסוף אי אפשר ותקימו מסוף, אבל אז מתברר שאין קו אוניות ואז תפשטו אתם את הרגל ולנו ישאר מסוף, אחריכם תבוא חברת אוניות ... וכן הלאה.